

بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و
آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه

**The relationship between identity styles with emotional,
social, and educational adjustment in high school students**

بی‌تا شلانی

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

اکرم آباریکی

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران؛ نویسنده مسوول
دانشکده علوم اجتماعی، گروه روانشناسی.

Bit a Shalani

M. A Student of psychology, Razi University, Kermanshah, Iran;
bita.shalani@gmail.com

Akram Abbariki

M. A Student of psychology, Razi University, Kermanshah, Iran;

Corresponding author's Address: Psychology Department, Social Sciences
Faculty, Razi University, Kermanshah, Iran. **Email:** bita.shalani@gmail.com

چکیده

سازگاری در حال حاضر از مهم‌ترین نشانه‌های سلامت روان در نوجوانان محسوب می‌شود. هدف این پژوهش بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه است. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر در مقطع دبیرستان در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ در شهر کرمانشاه بود، که ۲۸۲ نفر (۱۶۰ دختر و ۱۲۲ پسر) در پایه‌های اول، دوم، و سوم با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه سبک هویت برزونسکی (۱۹۹۲) و مقیاس سازگاری سینها و سینگ (۱۹۹۳) دانش‌آموزان بود. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که سبک‌های هویت به شکل معناداری توانایی پیش‌بینی سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی را دارند. نتایج نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی و سازگاری عاطفی رابطه وجود ندارد، اما بین سبک اطلاعاتی و سازگاری اجتماعی و آموزشی رابطه وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین سبک‌های هویتی هنجاری و اجتنابی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی رابطه وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی، سبک‌های هویت، دانش‌آموزان

Abstract

Adjustment is currently among the most important signs of mental health

We aimed to investigate the relationship between identity styles with emotional, social, and educational adjustment in high school students. This research is descriptive-correlational, the study population consisted of male and female high school students in the academic year 94-95 in the city of that 282 persons (160 Kermanshah girls and 122 boys) were selected in the first, second and third grade by multistage cluster sampling. The instruments of the study included the Berzonsky's Identity Style Questionnaire (1992) and the students' adjustment scale (Sinha & Singh, 1993). Multiple regression analysis showed that identity style was able to significantly predict the emotional, social and academic adjustment of the

The results showed that adolescents here is a significant relationship between informational identity style with social and educational adjustment, but there is no significant relationship between informational identity style and emotional adjustment. The results also show that there is a significant relationship between the normative identity style and avoidance identity style with emotional, social, and educational adjustment in students

Keywords: Emotional, social, and educational adjustment, Identity student, style

مقدمه:

نوجوانی از دوران مهم زندگی فرد و دوره انتقال از وابستگی دوران کودکی به استقلال دوره‌ی جوانی و بزرگسالی می‌باشد. دوره‌ی نوجوانی دورانی پرمسئولیت برای فرد و خانواده است. تغییرات و مسائلی که در این دوره ایجاد می‌شوند بر سازگاری فرد تأثیر می‌گذارند. سازگاری به معنای توانایی انطباق و کنار آمدن و مصالحه با خود و دیگران و همچنین برقراری تعادل بین نیازهای درونی و درخواست‌های محیطی می‌باشد (ساقی و رجایی^۱، ۲۰۰۹).

سازگاری شامل ابعادی چون سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی می‌باشد. سازگاری عاطفی به معنای سلامت روانی خوب و مقاومت در برابر عوارض ناشی از فشار روانی، خلق مثبت، و رضایت از زندگی شخصی، هماهنگی مناسب میان احساسات، فعالیت‌ها، و افکار (سایپنگتون، ۱۳۸۵؛ به نقل از صلیبی و احمدی، ۱۳۶۲) و توانایی حفظ تعادل هیجانی در مواجهه با عوامل استرس‌زای داخلی و خارجی مانند حفظ کنترل عاطفی و رفتار مقابله در برابر یک بحران هویت است. سازگاری اجتماعی به معنای سازگاری فرد با محیط اجتماعی است که می‌تواند با ایجاد تغییر در محیط به وجود آید (پورافکاری، ۱۳۸۳). سازگاری اجتماعی همچنین به تعادل در روابط اجتماعی اشاره دارد. سازگاری تحصیلی یک مفهوم چندبعدی بوده و به معنای توانایی افراد در پاسخ-گویی موفقیت‌آمیز به تقاضاهای متنوع و مختلف محیط آموزشی است (خداپناهی و خاکسار بلداجی، ۱۳۸۴).

یکی از منابعی که در سازگاری و ابعاد آن تأثیر می‌گذارد، سبک‌های هویت است. ایجاد یک هویت و دستیابی به یک تعریف منسجم از خود، مهم‌ترین جنبه رشد روان-شناختی و اجتماعی در دوره نوجوانی است. انتخاب ارزش‌ها، باورها، و اهداف زندگی نیز مهم‌ترین جنبه هویت است. به عبارت دیگر هویت علاوه بر ایجاد انسجام و یکپارچگی در شخصیت فرد، به نوعی مفهوم ذهنی فرد از خودش نیز می‌باشد. مطالعه

¹. Saghı & Rajai

هویت ریشه در نظریه رشد روان‌شناختی اریکسون^۱ (۱۹۵۰) دارد. که در واقع نشان دهنده ترکیب مهارت‌ها، جهان‌بینی و همانندسازی‌های دوران کودکی است که به صورت یک کل کم و بیش منسجم، پیوسته و منحصر به فرد درآمده و برای نوجوان احساس تداوم گذشته و جهت‌گیری برای آینده را فراهم می‌کند (کروگر^۲، ۲۰۱۲). اریکسون در نظریه خود هشت مرحله‌ی رشدی در طول زندگی را مشخص کرده است، هر یک از این مراحل شامل بحران‌ها و اهداف اصلی می‌باشند. بحران اصلی در پنجمین مرحله رشدی، بحران اکتساب هویت در برابر سردرگمی هویت می‌باشد که در مرحله نوجوانی و اوایل بزرگسالی رخ می‌دهد. حل بحران اکتساب هویت در برابر سردرگمی هویت در مرحله نوجوانی نیازمند این است که نوجوانان اهداف، ارزش‌ها، و اعتقادات روشنی را برای خود تنظیم کنند که موجب تسهیل فرآیند تصمیم‌گیری برای نوجوانان می‌گردد. در مقابل، سردرگمی هویت - نداشتن اهداف، ارزش‌ها، و اعتقادات - ممکن است با فرآیند تصمیم‌گیری تداخل ایجاد کرده و هنگام مواجهه‌ی فرد با انتخاب‌های مهم زندگی، موجب بی‌تفاوتی، سردرگمی، و دوسوگرایی می‌شود. علاوه بر این، شکست در حل بحران رشدی مرحله پنجم تأثیرات منفی‌ای را بر بحران‌های رشدی مراحل بعدی مانند صمیمیت (در برابر انزوا) در دوران بزرگسالی، زاینده‌گی (در برابر رکود) در دوران میانسالی، و انسجام خود (در برابر ناامیدی) در دوران کهنسالی می‌گذارد (اریکسون، ۱۹۶۸).

جدیدترین نظریه مربوط به هویت، نظریه سبک‌های هویت^۳ برزونسکی (۱۹۸۹) است. در این نظریه، الگویی شناختی-اجتماعی مطرح است که در آن به تفاوت‌های نوجوانان در استفاده از فرآیندهای شناختی-اجتماعی، مهارت‌های حل مساله، مواجهه با مشکلات زندگی، درگیری با تکلیف و برخورداری از سلامت عمومی روان‌شناختی پرداخته شده است. بر اساس این مدل، برزونسکی سه نوع سبک هویتی را مشخص

۱. Erikson

۲. Kroger

۳. Identity Style

کرده است که شامل سبک هویت اطلاعاتی^۱، سبک هویت هنجاری^۲، و سبک هویت سردرگم/اجتنابی^۳ می‌باشند. این سبک‌های هویتی با در نظر گرفتن دو معیار تعهد (میزان پایبندی به اعتقادات، باورها و ارزش‌های مشخص) و اکتشاف یا میزان جستجوی فعالانه (تلاش نوجوان برای انتخاب و دستیابی به ارزش‌ها، باورها، شغل و ...) و وجود یا عدم وجود این معیارها معنای روان‌شناختی مشخص تری می‌یابند (غضنفری، ۱۳۸۲). افرادی که دارای سبک هویتی اطلاعاتی هستند فعالانه و تا حدودی آزادانه به جستجوی اهداف و ارزش‌های خود پرداخته و پس از دستیابی به آن، تعهد و پایبندی مستحکمی را نسبت به باورهایشان حفظ می‌کنند. این سبک بهترین نوع هویت محسوب می‌شود به شرطی که نظارت والدینی تبدیل به مداخله والدینی نشده باشد. ویژگی‌های این گروه شامل: ارزیابی و بررسی گزینه‌های مختلف، سلامت روان‌شناختی بالا، مشخص بودن مسیر زندگی بعدی، اعتماد به نفس بالا، داشتن تفکر نقادانه و انتزاعی، شباهت بالا بین خود آرمانی و خود واقعی، احساس ایمنی به هنگام عرضه خود واقعی، و پذیرش ضعف‌ها می‌باشد (برزونسکی، ماسک، و نورمی^۴، ۲۰۰۳). در سبک هویت هنجاری، افراد از مراجع قدرت تبعیت کرده و مستقلانه در جستجوی تفکرات و باورهای شخصی نیستند. یعنی به اکتشاف نمی‌پردازند اما به هنجارهای والدینی خود کاملاً متعهد می‌باشند. ویژگی‌های این گروه شامل: عدم بررسی و ارزیابی گزینه‌های مختلف، پذیرش هویت حاضر و آماده والدین بدون شناخت آن، انعطاف‌ناپذیری و رفتار متعصبانه، هراس از هر گونه اختلاف عقیده، تعصبات قومی و نژادی بالا، حساسیت بالا نسبت به انتقاد، سلطه‌پذیری، زودرنجی شدید، و ترس از طرد شدن می‌باشد (دوریز و سونز^۵، ۲۰۰۶). در سبک هویت سردرگم/اجتنابی، افراد از پذیرش مسئولیت و تکلیف اجتناب کرده، تلاش خاصی برای جستجو و اکتشاف محیط خود نکرده و تعهدی به باور یا ارزش‌های والدینی یا شخصی خود ندارند. ویژگی‌های این گروه شامل: فقدان جهت‌گیری روشن در زندگی،

1. Informative

2. Normative

3. Diffusion /Avoidance

4. Berzonsky, Macek, & Nurmi

5. Duriez, & Soenens

بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه

عدم پابندی به ارزش‌ها و باورهای خاص، ناسازگاری بسیار بالا، پیوستن به فرقه‌ها و گروه‌های افراطی، مفهوم خود رشدنا یافته، سپردن خود به دست تقدیر و سرنوشت، هم‌رنگی سریع و بدون تفکر با اطرافیان، آمادگی بالا برای سوء‌مصرف مواد و الکل، و احساس ناامیدی نسبت به آینده می‌باشد (برزونسکی و فراری^۱، ۲۰۰۹).

حل بحران مرحله نوجوانی به این دلیل ضروری است که جوامع مدرن امروزی در فرآیند صنعتی شدن "بی‌هنجاری" را ایجاد کرده و افراد به دنبال هنجارها و دستورالعمل‌هایی پوچ برای شکل دادن به اهداف و ارزش‌های خود هستند (شوارتز، کوت، آرنت^۲، ۲۰۰۵). افرادی که بحران‌های دوران نوجوانی را به طور موفقیت‌آمیزی حل نمی‌کنند، در معرض خطرات و مشکلات رفتاری و شخصی بیشتری مانند مشکلات تحصیلی، روابط اجتماعی ضعیف (برزونسکی و کوک^۳، ۲۰۰۵)، اعتمادبه‌نفس پایین و افسردگی (نورمی، برزونسکی، تامی، و کینی^۴، ۱۹۹۷) قرار دارند. ساختار هویتی خوب شکل گرفته به فرد در تصمیم‌گیری و حل مسئله مناسب و سازگار شدن با محیط‌های جدید منجر می‌شود (برزونسکی و کوک، ۲۰۰۵). به همین دلیل بررسی رابطه سبک‌های هویت با ابعاد مختلف سازگاری حائز اهمیت است. افراد با سبک هویت سردرگم/اجتنابی بیش از افراد دارای دو سبک دیگر مشکلات سازگاری مانند بزهکاری و یا اختلال سلوک نشان می‌دهند (آدامز، مونرو، مونرو، دوهرتی-پویرر، و ادواردز^۵، ۲۰۰۵). در مطالعه‌ای که توسط ولیوراس و بوسما^۶ (۲۰۰۵) انجام گرفت، نشان داده شد که افراد با سبک هویت سردرگم بهزیستی روان‌شناختی پایین‌تری دارند. لویکس^۷ و همکاران (۲۰۰۷) نیز نشان دادند سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری در سازگاری دانشجویان با دانشگاه رابطه مثبت دارد. متغیرهای فراوانی وجود دارند که بر سازگاری فرد تأثیر می‌گذارند، اما سبک‌های هویت در دوره‌ی نوجوانی بیشتر از سایر متغیرهای دیگر سازگاری فرد را تحت تأثیر

1 . Ferrari

2 . Schwartz, Côté, & Arnett

3 . Kuk

4 . Nurmi, Berzonsky, Tammi, & Kinney

5 . Adams, munro, munro, Doherty-Poirer, & Edwards

6 . Vleioras, & Bosma

7 . Luyckx

قرار می‌دهد (لوئیس^۱، ۲۰۰۳) و همچنین بر مسائل روان‌شناختی و سلامت روان نوجوانان تأثیر می‌گذارد (راس و هامر^۲، ۲۰۰۲) و می‌تواند سازگاری فرد را در زمینه‌های مختلف دستخوش تغییر و تحول کند. بنابراین با توجه به تأثیر سبک‌های هویت بر مسائل مختلف نوجوانان و اهمیت سازگاری عاطفی، آموزشی و اجتماعی در دوران نوجوانی، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان می‌باشد.

روش:

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دختر و پسر در مقطع دبیرستان در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ در شهر کرمانشاه بود. حجم نمونه را ۲۸۲ نفر (۱۶۰ دختر و ۱۲۲ پسر) در پایه‌های اول، دوم، و سوم تشکیل دادند. انتخاب این افراد به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود، بدین صورت که در مرحله اول از سه ناحیه آموزش و پرورش، یک ناحیه و از بین مدارس ناحیه مورد نظر دو مدرسه پسرانه و دخترانه انتخاب شدند.

پرسشنامه سبک هویت: پرسشنامه سبک هویت (برزونسکی، ۱۹۹۲) یک مقیاس ۴۰ سوالی است که ۱۱ سوال آن مربوط به مقیاس اطلاعاتی، ۹ سوال مربوط به مقیاس هنجاری، ۱۰ سوال آن مربوط به مقیاس سردرگم یا اجتنابی و ۱۰ سوال دیگر مربوط به مقیاس تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود و یک سبک هویتی محسوب نمی‌شود. پاسخ آزمودنی‌ها به سوالات به شکل طیف لیکرت ۵ درجه‌ای می‌باشد که شامل کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵ است. برزونسکی پایایی درونی (ضریب آلفا) مقیاس اطلاعاتی را ۰.۶۲٪، مقیاس هنجاری ۰.۶۶٪، مقیاس سردرگم یا اجتنابی را ۰.۷۳٪ گزارش کرده است. برای ارزیابی و سنجش همسانی درونی پرسشنامه سبک هویت، ضریب آلفای کرونباخ بر روی داده‌های نمونه اصلی (۱۸۳۲) محاسبه گشت و ملاحظه

1. Lewis

2. Ross & Hammer

بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه

شد که ضرایب به دست آمده با ضرایب محاسبه شده توسط برزونسکی بسیار نزدیک است (غضنفری، ۱۳۸۲). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۶۶ به دست آمد.

مقیاس سازگاری دانش‌آموزان: این پرسشنامه توسط سینه‌ها و سینگ^۱ (۱۹۹۳) تهیه شده و دارای ۶۰ سوال دوگزینه‌ای (بلی/خیر) می‌باشد، که سه حوزه سازگاری اجتماعی، سازگاری عاطفی، و سازگاری آموزشی دانش‌آموزان ۱۴ تا ۱۸ سال را بررسی می‌کند. برای پاسخ‌هایی که نشانگر سازگاری است نمره صفر داده می‌شود و در غیر این صورت نمره یک منظور می‌گردد. در این پرسشنامه، نمرات بالا به منزله‌ی سازگاری پایین و نمرات پایین به منزله‌ی سازگاری بالا می‌باشد و نمره‌ی کل آزمون حالت‌های سازگاری عمومی را نشان می‌دهد. ضریب پایایی این مقیاس با آلفای کرونباخ ۰/۹۴، با روش بازآزمایی ۰/۹۳، و با روش دونیمه‌کردن ۰/۹۵ است (سینه‌ها و سینگ، ۱۹۹۳). در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۶ محاسبه گردید.

یافته‌ها:

در این بررسی از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. در جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش آمده است. جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد
سبک هویت	اطلاعاتی	۳۷/۷۹
	هنجاری	۳۳/۶
	اجتنابی	۲۷/۹۳
سازگاری	عاطفی	۶/۴۳
	اجتماعی	۶/۴۹
	آموزشی	۷/۱۱

¹. Sinha & Singh

به منظور بررسی رابطه بین سبک‌های هویت و سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و نتایج در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. ضریب همبستگی بین سبک‌های هویت و سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی

سبک هویت	سازگاری عاطفی	سازگاری اجتماعی	سازگاری آموزشی
اطلاعاتی	-۰/۰۵	**۰/۲۶	**۰/۲۱
هنجاری	*۰/۱۵	**۰/۲۰	**۰/۲۱
اجتنابی	**۰/۲۸	**۰/۲۱	**۰/۲۸

**۰/۰۱ p

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین سبک هویت اطلاعاتی و سازگاری عاطفی رابطه وجود ندارد، اما بین سبک اطلاعاتی و سازگاری اجتماعی و آموزشی رابطه وجود دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که بین سبک‌های هویتی هنجاری و اجتنابی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی رابطه وجود دارد. از آنجا که تفسیر نمرات پرسشنامه سازگاری به صورت معکوس صورت می‌گیرد، می‌توان نتیجه گرفت که با افزایش نمرات افراد در سبک هویت هنجاری، میزان سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی و با افزایش نمرات افراد در سبک هویت اطلاعاتی میزان سازگاری اجتماعی، و آموزشی افزایش می‌یابد. همچنین افزایش نمرات افراد در سبک هویت اجتنابی با کاهش سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی همراه است.

جهت بررسی پیش‌بینی سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی بر اساس سبک‌های هویت از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد و نتایج در جدول ۳ آمده است.

بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون همزمان برای پیش‌بینی سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی بر اساس سبک‌های هویت

متغیر ملاک	R	R2	F	متغیر	B	Std	β	t	P
سازگاری عاطفی	۰/۳۳	۰/۱۱	۸/۴۶	اطلاعاتی	-۰/۱۲	۰/۰۷	-۰/۱۲	-۱/۷	۰/۰۸
سازگاری اجتماعی	۰/۳۴	۰/۱۱	۹/۱	هنجاری	-۱/۰۲	۰/۰۶	-۰/۰۹۹	-۱/۵۴	۰/۱۲
سازگاری آموزشی	۰/۳۶	۰/۱۳	۱۰/۳۹	اجتنابی	۰/۴۴	۰/۰۷	۰/۳۳	۶/۰۲	۰/۰۰۱

ضرایب رگرسیونی متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهند که سبک هویت اطلاعاتی با $-۰/۱۲$ ، $\beta = -۱/۷$ و $t = -۱/۰۲$ سبک هویت هنجاری با $\beta = -۰/۰۹۹$ و $t = -۱/۵۴$ ، و سبک هویت اجتنابی با $\beta = ۰/۳۳$ و $t = ۶/۰۲$ توان پیش‌بینی سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین سبک‌های هویت و سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان انجام گرفت. نتایج نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی و سازگاری اجتماعی ($۰/۰۰۱$) و آموزشی ($۰/۰۰۱$) رابطه وجود دارد، اما بین سبک هویت اطلاعاتی و سازگاری عاطفی رابطه وجود ندارد. بین سبک هویتی هنجاری با سازگاری

عاطفی (۰/۰۱)، اجتماعی (۰/۰۱)، و آموزشی (۰/۰۱) رابطه وجود دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که بین سبک هویتی اجتنابی با سازگاری عاطفی (۰/۰۱)، اجتماعی (۰/۰۱)، و آموزشی (۰/۰۱) رابطه وجود دارد.

نتایج این پژوهش با یافته‌های فیلیس و پیتمن (۲۰۰۷)، لويس (۲۰۰۳)، و استریت-متر (۱۹۹۳)، و با بخش‌هایی از یافته‌ها و نتایج پژوهش میکائیلی منیع (۱۳۸۷)، لویکس و همکاران (۲۰۰۷)، آدامز و همکاران (۲۰۰۵)، بوید و همکاران (۲۰۰۳)، راس و هامر (۲۰۰۲) که نشان دادند سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری، با افزایش سطح سازگاری و سبک هویت اجتنابی، با کاهش سازگاری رابطه دارد، همسو می‌باشد.

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت افراد دارای سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری به دلیل برخورداری از تعهد بالا کمتر به سمت کارهای ریسک‌آمیز که باعث ایجاد خلل در سازگاری می‌شوند، روی می‌آورند و قادر هستند که خود را با شرایط سازگار کنند، اما افراد دارای سبک هویت اجتنابی به دلیل آشفتگی شخصیتی و نداشتن هدف و برنامه و تعهد نمی‌توانند خود را با شرایط سازگار کنند. نوجوانانی که سبک هویت اطلاعاتی دارند آمادگی بیشتری برای مقابله مناسب با مسائل دوران بلوغ و محیط مدرسه دارند.

رابطه سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با سازگاری مناسب به این دلیل است که افراد دارای سبک‌های هویت اطلاعاتی به دلیل طی کردن فرآیند اکتشاف از خطرها آگاه می‌شوند و می‌توانند خود را با شرایط و دشواری‌های سختی که برایشان پیش می‌آیند همخوان کنند (راس و هامر، ۲۰۰۲). در واقع سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری یکی از عوامل مهم در زمینه سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان به حساب می‌آید. از طرفی عوامل بسیاری نیز بر سازگاری اجتماعی افراد تاثیر منفی دارند که از جمله آن‌ها می‌توان به سبک هویت اجتنابی افراد اشاره نمود. سبک هویت اجتنابی نماد به تاخیر انداختن و شانه خالی کردن از عمل است که به بهترین نحو به عنوان یک رویکرد موقعیتی در قبال زندگی مشخص می‌شود و شامل راهبرد مقابله‌ای مبتنی بر هیچان می‌باشد. سبک اجتنابی با سطوح پایین تعهد و همچنین عزت‌نفس پایین و خودپنداره

بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی، و آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه

بی‌ثبات در ارتباط می‌باشد. به نظر می‌رسد افراد دارای سبک هویت اجتنابی به طور کلی به آینده با پیامدهای درازمدت انتخاب‌های خود توجه زیادی نمی‌کنند. آنان تعهدی در قبال انتخاب‌های هویت از خود نشان نمی‌دهند و فقط زمانی نسبت به چیزی جدیت نشان می‌دهند که شرایط بیرونی آن را تحمیل کند.

پژوهش‌های انجام شده توسط لویکس و همکاران (۲۰۰۷) نیز درباره سازگاری اجتماعی افراد نشان داده‌اند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با میزان سازگاری افراد رابطه مثبت دارد. سبک هویت اطلاعاتی سبکی است که بیشترین بلوغ عاطفی و انطباق را با خود به همراه دارد. افرادی که سبک اطلاعاتی دارند به طور فعال به جستجو و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود می‌پردازند آن‌ها تمایل دارند به بررسی راه حل‌های چندگانه و جستجو درباره نقش‌های گوناگون (قبل از این‌که به آن‌ها متعهد شوند) بپردازند. همچنین نگرش آنان نسبت به ساختار خودشان با تردید است. این سبک موارد زیر را لحاظ می‌کند. جستجوی اطلاعات و مقابله متمرکز بر مسئله جستجوی فعال، تعهد انعطاف‌پذیر، نیاز به شناخت و سطح بالای عزت‌نفس. در این سبک به علت تأکیدی که بر جستجو و اکتشاف وجود دارد، به نظر می‌رسد مبنای وضعیت‌های هویت موفق می‌باشد. نوجوانانی که از سبک هویت اطلاعاتی استفاده می‌کنند خود بازخورد دهنده، وظیفه‌شناس، پذیرای تجارب جدید، مسئله‌مدار، وقت‌شناس و حساس در تصمیم‌گیری هستند. از طرف دیگر افراد هنجاری وقتی با تصمیمات مهم روبه‌رو می‌شوند، به جستجوی مشورت با منابع قدرت و افراد مهم دیگر می‌پردازند که اغلب اوقات این اشخاص دارای قدرت، همان کسانی هستند که فرد هنجاری خودپنداره‌اش را بر مبنای استانداردهای آن‌ها استوار کرده است. بدین ترتیب شخصی که سبک هویتی هنجاری دارد از مواجهه با اطلاعاتی که با خودپنداره او تعارض دارد خودداری کرده و می‌تواند در برابر تغییر از خود مقاومت نشان دهد (لاتر گوترمن و همکاران، ۲۰۰۷؛ به نقل از یاور، سعادت‌شامیر، و حیدرنیا، ۱۳۹۲).

نتایج این پژوهش نشان داد یکی از عوامل مهمی که بر سازگاری تأثیر مثبت به‌سزایی دارد، سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری است. بنابراین با توجه به نتایج

پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که سبک‌های هویت از عواملی هستند که می‌توانند پیش-بینی‌کننده میزان سازگاری اجتماعی، آموزشی، و عاطفی دانش‌آموزان باشند.

منابع

- پورافکاری، نصرت‌الله. (۱۳۸۳). فرهنگ جامع روانشناسی - روانپزشکی انگلیسی - فارسی، تهران: انتشارات فرهنگ معاصر.
- خدایپناهی، محمدکریم؛ خاکساربلداجی، محمدعلی. (۱۳۸۴). رابطه جهت‌گیری مذهبی و سازگاری روانشناختی در دانشجویان. *مجله روانشناسی*، ۹(۳)، ۳۲۰-۳۱۰.
- غضنفری، احمد. (۱۳۸۲). اعتبار یابی و هنجاریابی پرسشنامه سبک هویت، *مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی*، ۲(۸)، ۸۱-۹۴.
- صلیبی، ژانست؛ و احمدی، عارفه‌سادات. (۱۳۹۲). رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری و کمال-گرایی مادران با سازگاری عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان دختر سال دوم دبیرستان. *پژوهش‌نامه زنان*، ۴(۱)، ۱۶۲-۱۳۹.
- میکائیلی منیع، فرزانه. (۱۳۸۷). رابطه سبک‌های هویت، تعهد هویت و جنسیت با سازگاری دانشجویان با دانشگاه. *فصلنامه مطالعات روانشناختی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء*، ۶(۲)، ۷۳-۵۲.
- یاورى، علی؛ سعادتى شامير، ابوطالب؛ و حیدرنیا، احمد. (۱۳۹۲). بررسی رابطه سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی با سازگاری اجتماعی معنادان مرد تحت درمان نگذارنده متادون مراکز شهر بجنورد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی.

Adams, G. R, Munro, B, munro, G, Doherty-Poirer, M & Edwards, J. (2005). Identity processing styles and Canadian adolescents self-reported delinquency, *Identity*, 5, 57-65.

Berzonsky, M. D., & Ferrari, J. R. (2009). A diffuse-avoidant identity processing style: Strategic avoidance or self confusion? *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 9, 145° 158.

Berzonsky, M. D., Macek, P., & Nurmi, J.-E. (2003). Interrelationships among identity process, content, and structure: A cross-cultural investigation. *Journal of Adolescent Research*, 18, 112° 130.

Berzonsky, M., & Kuk, S. L. (2005). Identity Style, Psychosocial Maturity, and Academic Performance. *Personality and Individual Differences*, 36, 235 ° 247.

Boyd, P. F., Hunt, J. J., & Kandell, M. S. (2003). Relationship between identity processing style and academic success in undergraduate students, *Journal of College student Development*, 44, 155-167.

Duriez, B., & Soenens, B. (2006). Personality, identity styles, and authoritarianism. An integrative study among late adolescents. *European Journal of Personality*, 20, 397° 417. Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.

Lewis, H. L. (2003). Differences in ego identity among college student across age, ethnicity and gender, *identity*, 3(2), 159-189.

Luyckx, k., Soenens, B., Berzonsky, M. D., Smits, I., Goossens, L., & Vansteenkiste, M. (2007). Information-oriented identity processing, identity consolidation, and well-being: The moderating role of autonomy, self-reflection, and self rumination, *Personality and Individual Differences*, 43(5), 1099-1111.

Nurmi, J. E., Berzonsky, M. D., Tammi, K., & Kinney, A. (1997). Identity processing orientation, cognitive and behavioral strategies and well-being. *International Journal of Behavioral Development*, 21, 555° 570.

Philips, T. M., Pittman, J. F. (2007). Adolescent psychology well-being by identity style, *Journal of Adolescent Research*, 15, 5-9.

Ross, J., & Hammer, N. (2002). College freshmen: Adjustment and achievement in relation to parenting and identity style. Unpublished manuscript, Available at <http://murphylibrary.uwlax.edu/digital/jur/2002/ross-hammer.pdf>

Saghi, M., Rajai, A. (2009). Relation between adolescent perception families with adjustment. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*. 10:71-82.

Schwartz, S. J., Côté, J. E., & Arnett, J. J. (2005). Identity and agency in emerging adulthood: Two developmental routes in the individualization process. *Youth & Society*, 37, 201° 229.

Streitmatter, J. (1993). Identity status and identity style: A replication study, *Journal of Adolescent*, 16, 211-215.

Vleioras, G., & Bosma, H. A, (2005). Are identity styles important for psychological well-being? *Journal of Adolescence*, 28, 397-409.

